

**POLI
TECH
NIKA**

Politechnika
Częstochowska

KTA
KATEDRA TECHNOLOGII
i AUTOMATYZACJI
POLITECHNIKA CZĘSTOCHOWSKA

Wady w procesie przetwórstwa tworzyw ...

dr hab. inż. Przemysław Postawa, prof. PCz

Katedra Technologii i Automatykacji
Zespół Przetwórstwa Polimerów
Politechnika Częstochowska

Przyczyny powstawania wad w procesie wtryskiwania

MATERIAŁ

- dobór materiału do kształtu i cech wypraski
- przechowywanie materiału,
- przygotowanie do przetwórstwa

NARZĘDZIE

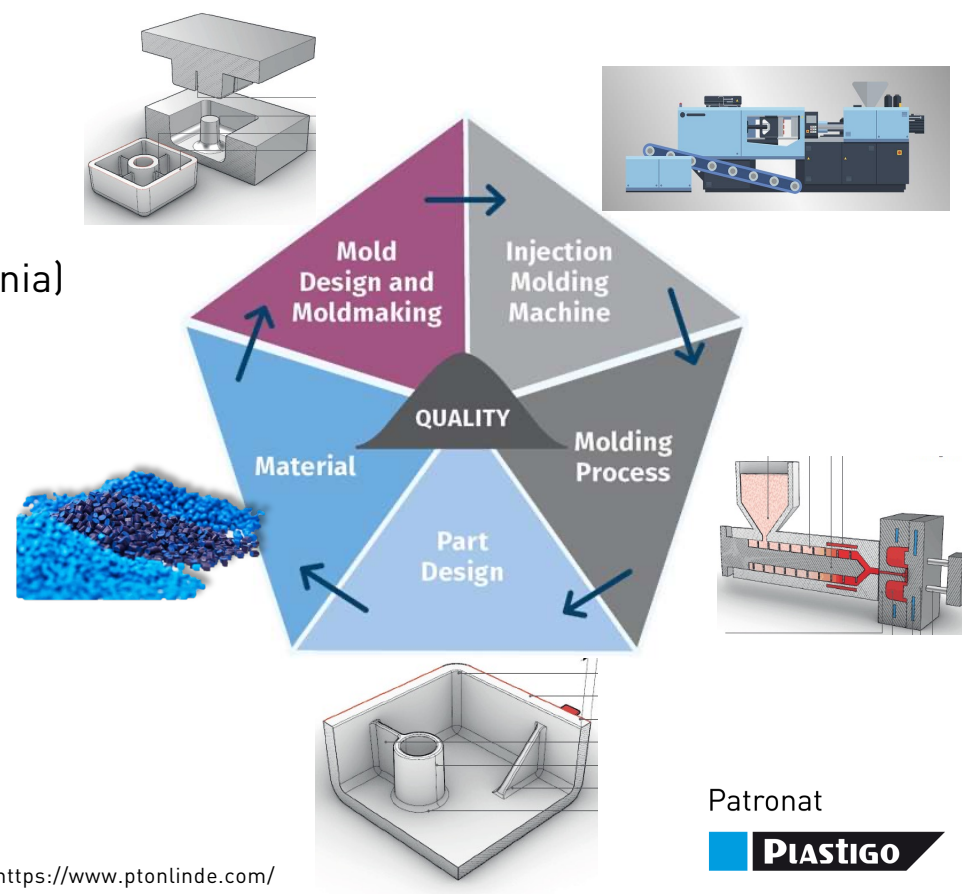
- projekt wypraski,
- dobór materiału na formę
- jakość wykonanie formy wtryskowej (narzędziownia)
- użytkowanie narzędzia (użytkownik)

PROCES

- Warunki przetwórstwa,
- wahania parametrów przetwórstwa,
- zmiany warunków na hali,

Usuwanie wad to proces, który bazować powinien na:

- podstawowej wiedzy z zakresu przetwórstwa,
- informacji o przetwarzanym materiale,
- obserwacji efektów wprowadzanych zmian.

<https://www.ptonlinde.com/>

Patronat

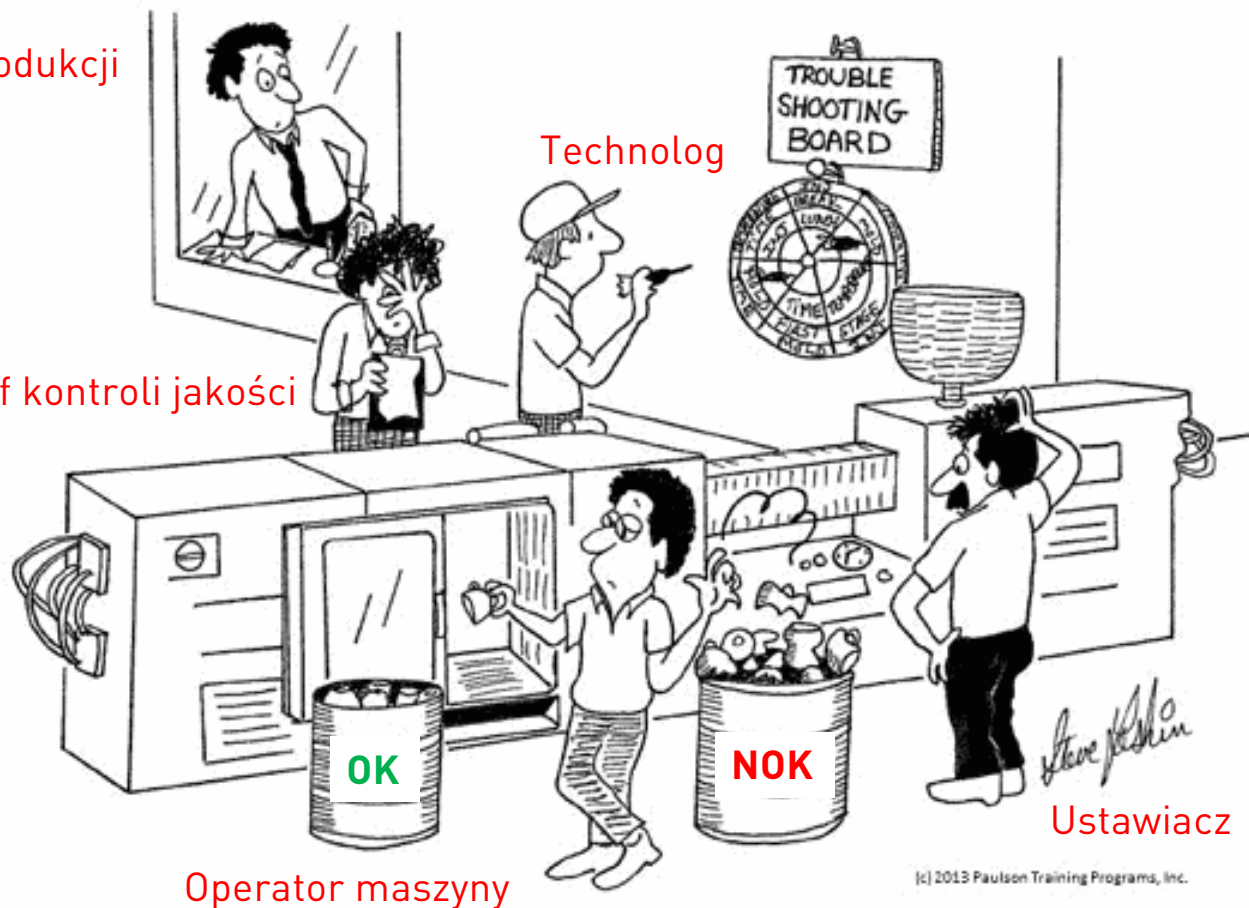
PIASTIGO

Problemy podczas przetwórstwa były, są i będą .... Ważne żeby je mieć pod kontrolą

Kierownik produkcji

Szef kontroli jakości

Technolog

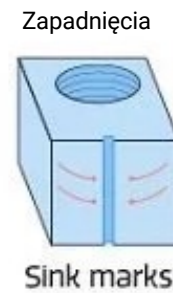

Operator maszyny

Ustawiacz

© 2013 Paulson Training Programs, Inc.

Przykłady podstawowych wad obserwowanych w procesie wtryskiwania

Patronat

PIASTIGO

Procedura identyfikacji przyczyny wady

5

Wskazanie przyczyny i rozwiązania problemu

4

Częstotliwość

3

Czas powstawania

2

Lokalizacja występowania

1

Skłasyfikowanie wady (do jakiej grupy należy)

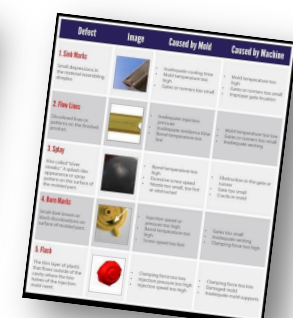
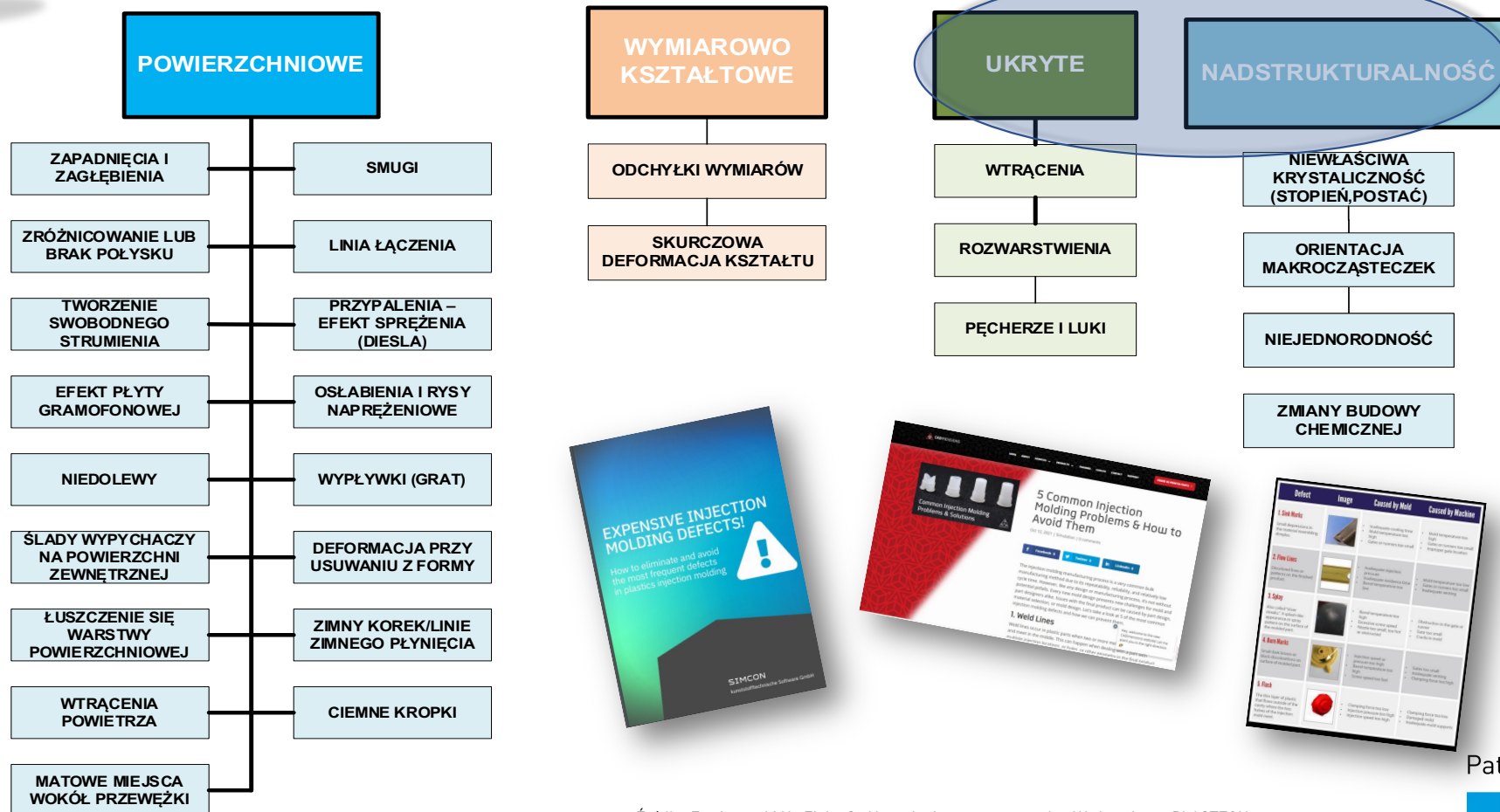
Patronat

PIASTIGO

Procedura identyfikacji przyczyny wady

1

Sklasyfikowanie wady (do jakiej grupy należy wada)

Źródło: Zawistowski H., Zięba S., Ustawianie procesu wtrysku, Wydawnictwo PLASTECH

Patronat

Znajdź schemat występowania danej wady

2

Lokalizacja występowania

- na żebrach wypraski,
- na dnie wypraski,
- w narożach wypraski,
- z dala od wlewka,
- w pobliżu wlewka,
- w okolicy linii łączenia, itd.

3

Czas powstawania

- podczas pierwszej próby,
- po pewnym czasie,
- po przerwie w produkcji,
- po zmianie partii surowca,
- podczas usuwania z formy,
- podczas składowania,
- podczas spychania z rdzenia,
- podczas użytkowania, itd.
- pora roku,
- nocna, dzienna zmiana,
- po dostawie materiału.

4

Częstotliwość występowania wady

- w każdym cyklu (systematycznie),
- wada powiększa się powiększającą się,
- sporadycznie

5

Wskazanie przyczyny

wyróżnia się 5 grup ich powstawania:

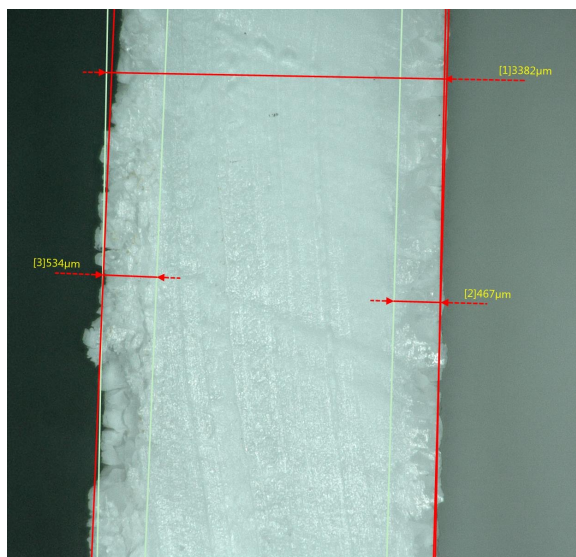
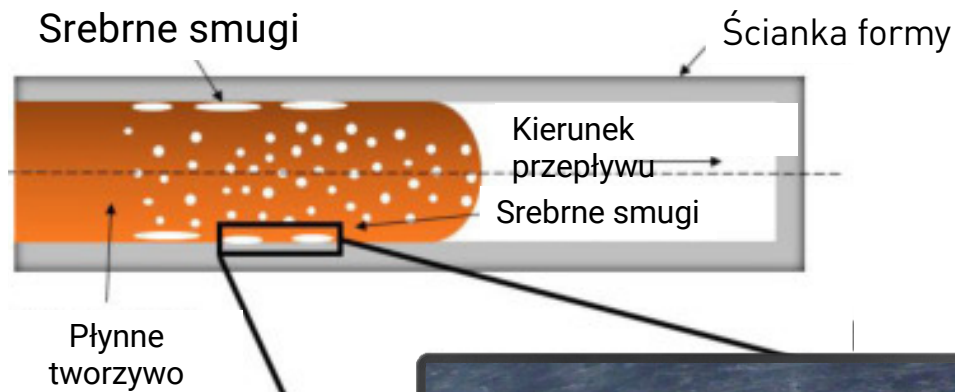
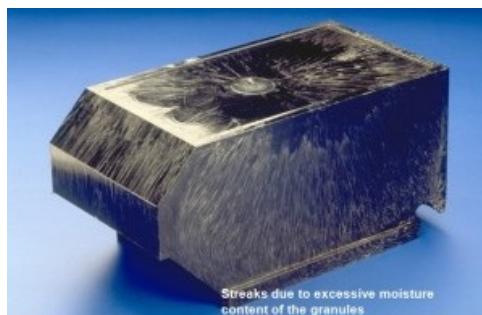
- tworzywo, dodatki, przygotowanie,
- kształt geometryczny wypraski ,
- parametry procesu wtryskiwania (wewnętrzne i zewnętrzne),
- forma i jej obsługa,
- wtryskarka i wyposażenie

Czy to na pewno koniec naszych problemów .....?

Patronat

PIASTIGO

Srebrne smugi nie zawsze oznaczają wilgoć

Postęp degradacji wypraski

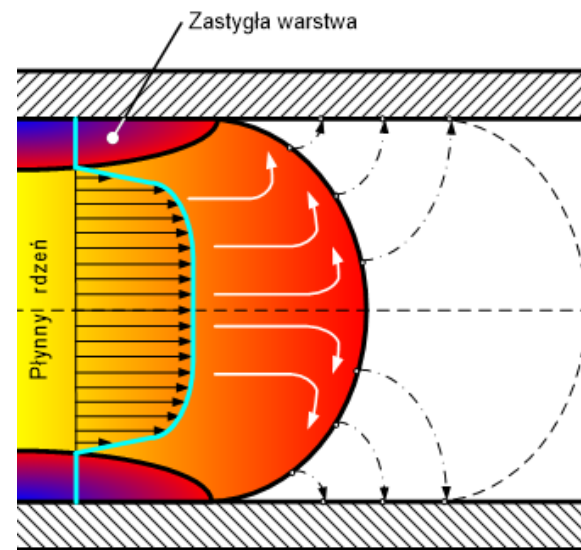
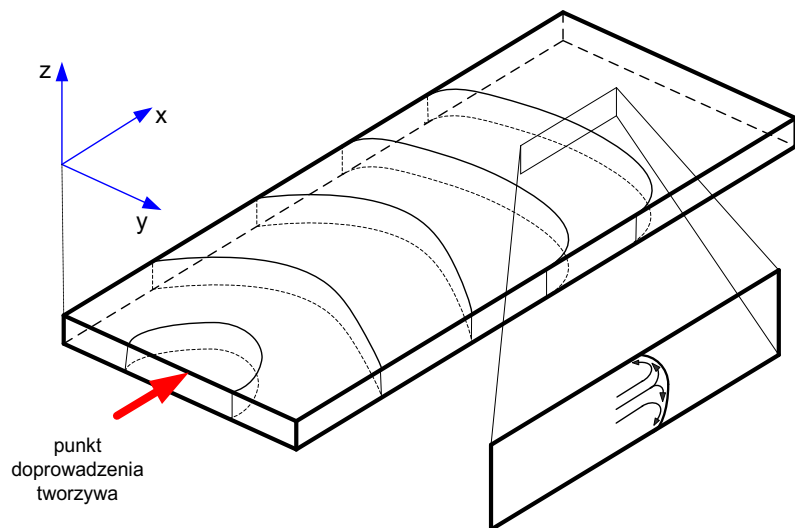
Wtrącenie metaliczne

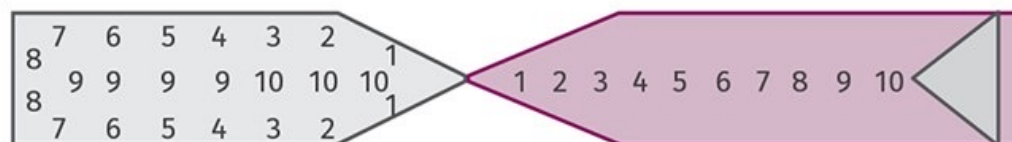
Patronat

Przepływ fontanny determinuje wiele wad i właściwości wyprasek

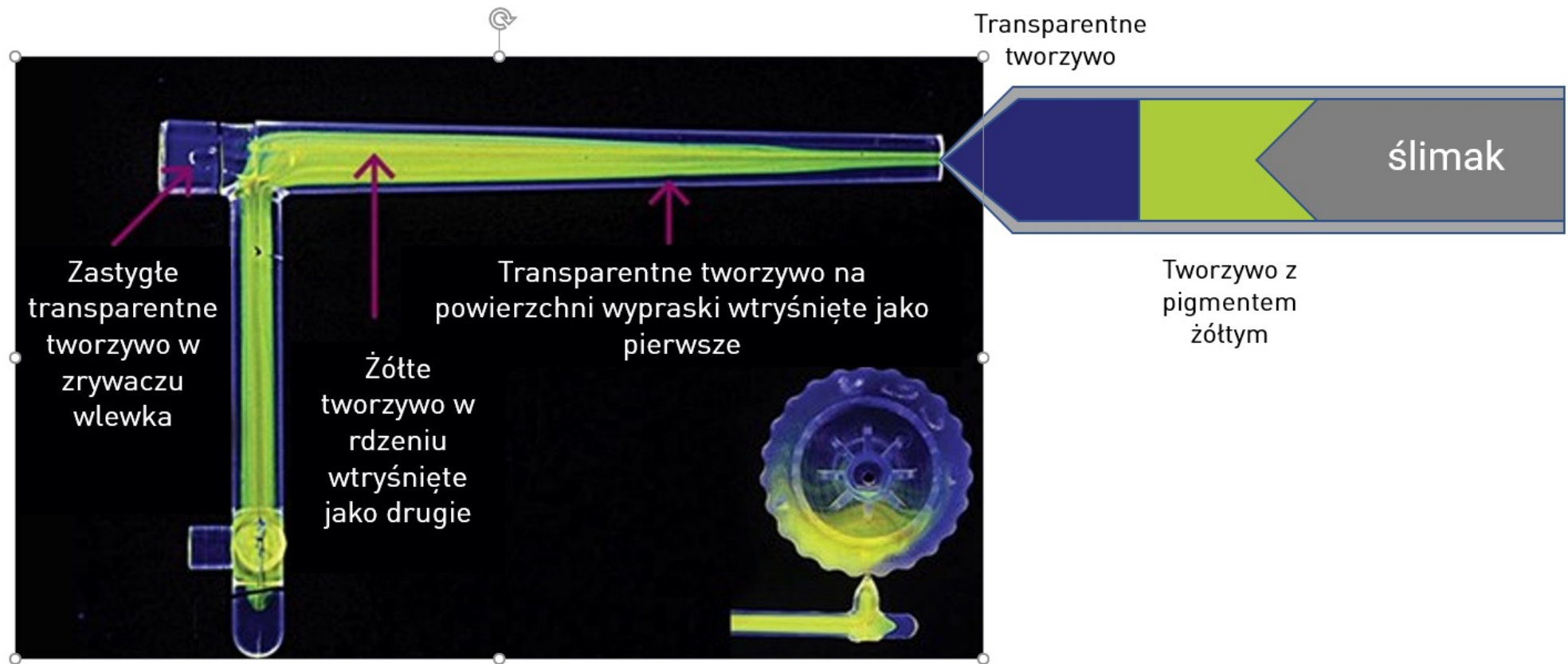

Gniazdo formujące

Przeptyw fontannowy determinuje wiele wad i właściwości wyprasek

<https://www.smlase.com/entries/plastic-design/defects-in-injection-molding/>

Patronat

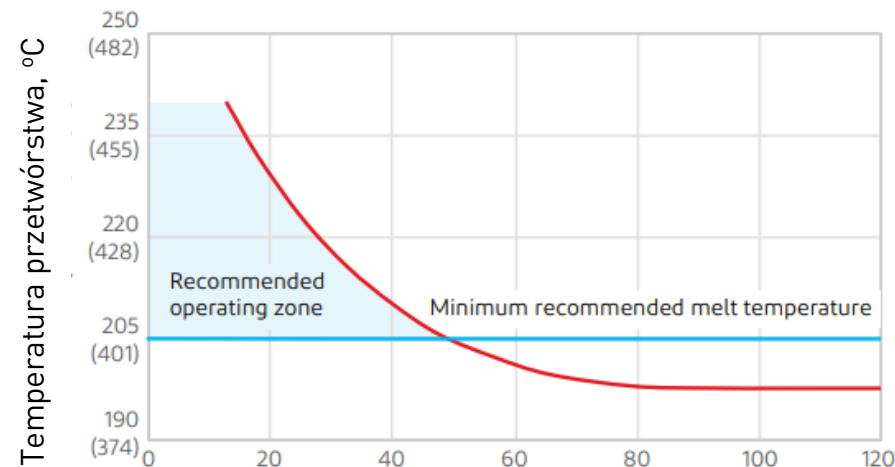
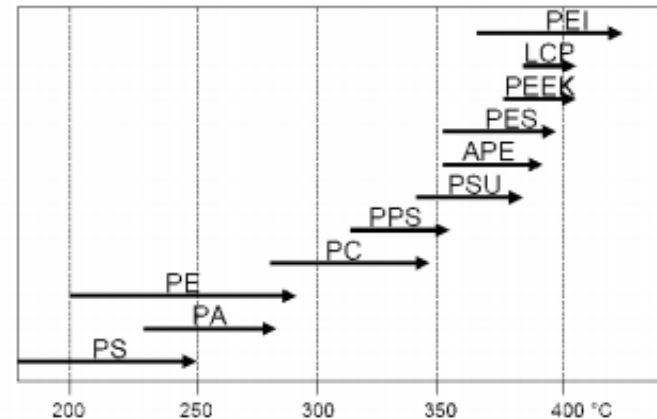
PIASTIGO

Ślady przypaleń, ciemne smugi - degradacja tworzywa

↑ Temperatura wtrysku

Wielkości uzależnione:

- ↑ ↑ Skurcz
- ↓ ↓ Lepkość
- ↓ ↓ Orientacja
- ↑ ↑ Stopień krystaliczności
- ↑ ↑ Obciążenie termiczne
- ↓ ↓ Widoczność linii płynięcia
- ↑ ↑ Osiągalna długość płynięcia
- ↓ ↓ Wymagane ciśnienie wtrysku
- ↑ ↑ Czas trwania docisku

Czas przebywania w układzie uplastyczniającym HUT, min

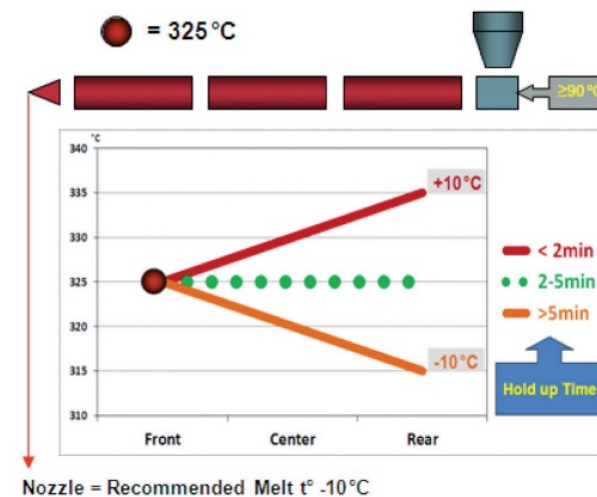
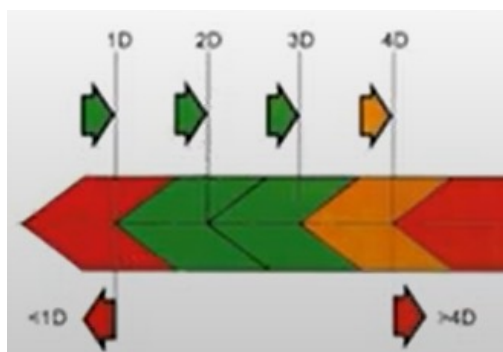
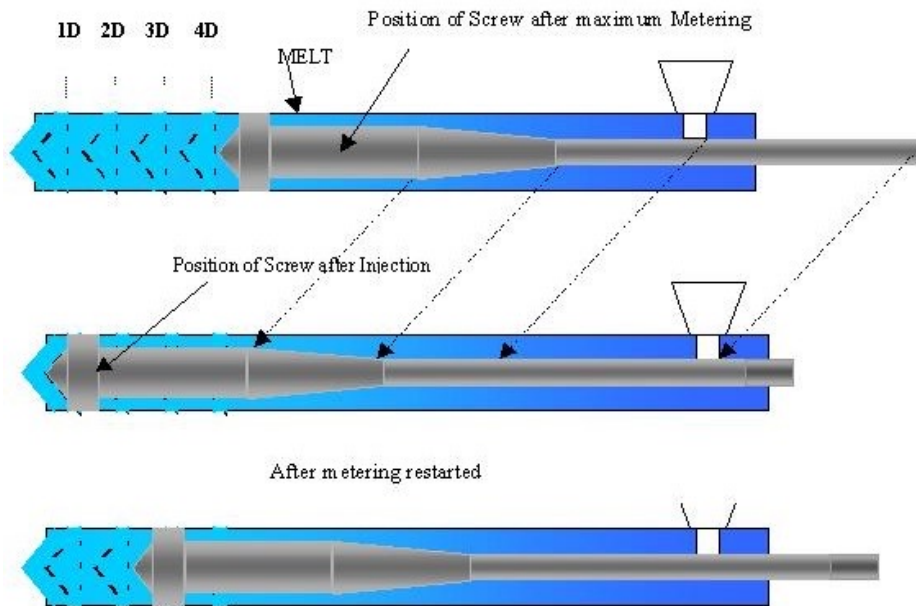
Źródło: DuPont

Patronat

PIASTIGO

Ślady przypaleń, ciemne smugi - degradacja tworzywa

Korekta temperatury uplastyczniania dla tworzywa Zytel a czas przebywania tworzywa w układzie uplastyczniającym

Patronat

PIASTIGO

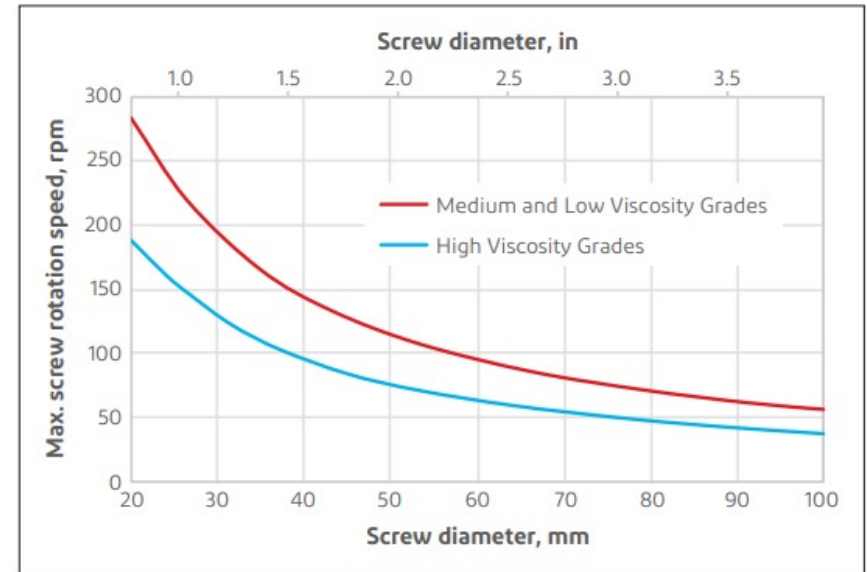
Ślady przypaleń, ciemne smugi - degradacja tworzywa

↑ Liczba obrotów ślimaka

Wielkości uzależnione:

- ↓ Czas uplastyczniania
- ↑ Jednorodność masy
- ↑ ↑ Ciepło tarcia
- ↑ ↑ Temperatura masy
- ↑ Wydajność uplastyczniania
- ↓ Długość włókna szklanego

Maksymalna prędkość obrotowa, 1/min

Średnica ślimaka, mm

Źródło: DuPont

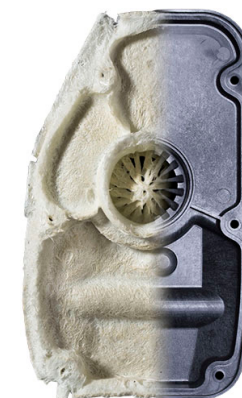
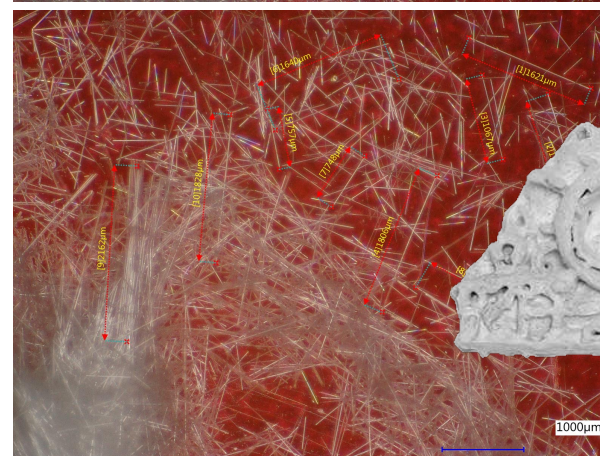
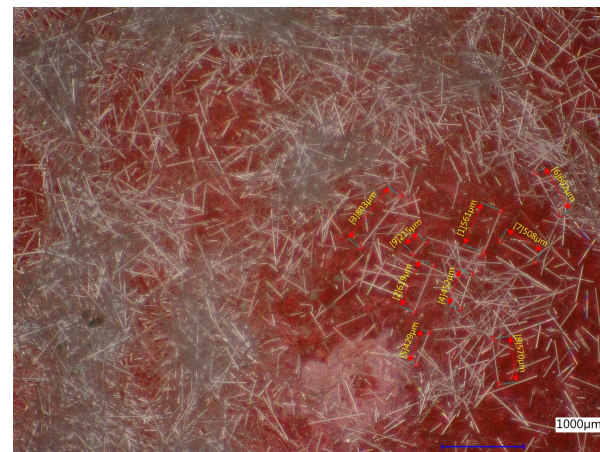
TWORZYWO	MAKSYMALNA DOPUSZCZALNA PRĘDKOŚĆ [M/S]
PE, PP, PS	1
PA, POM, PETP, PBTP	0,6
ABS, SAN, PC, PMMA, CA	0,3

Patronat

PIASTIGO

Zawartość włókna szklanego i jego długość

P1 - 14,271%

P2 - 14,684%

Patronat

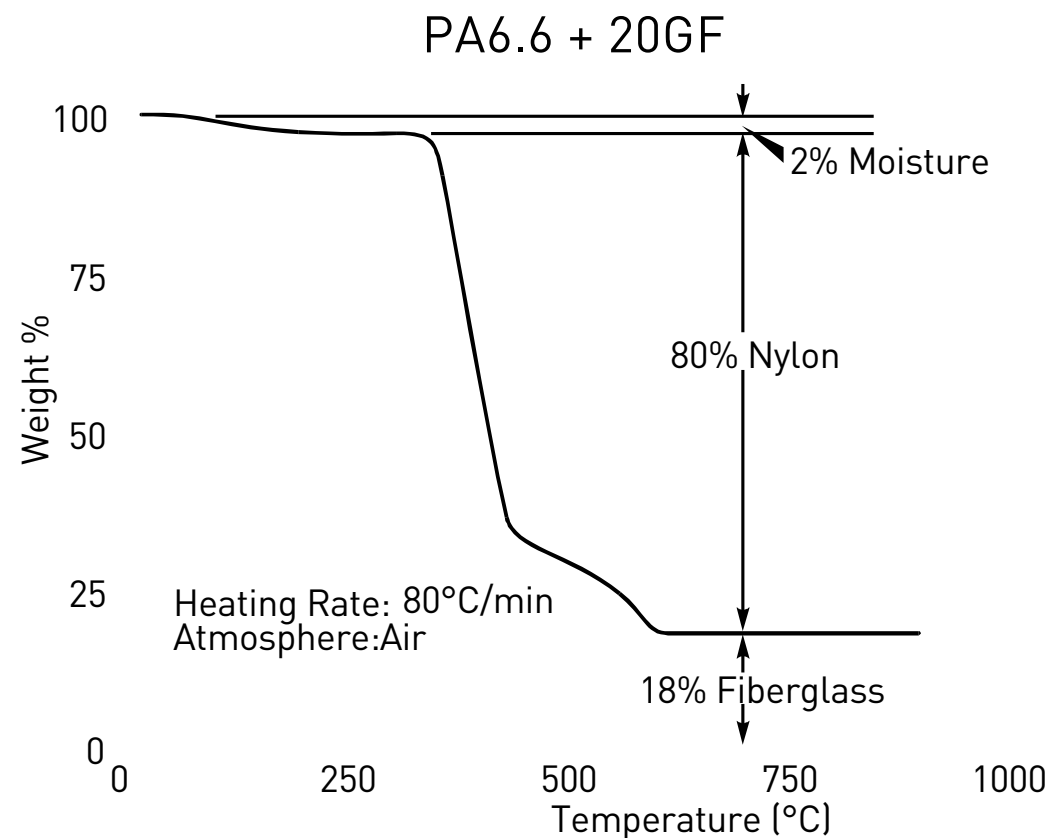
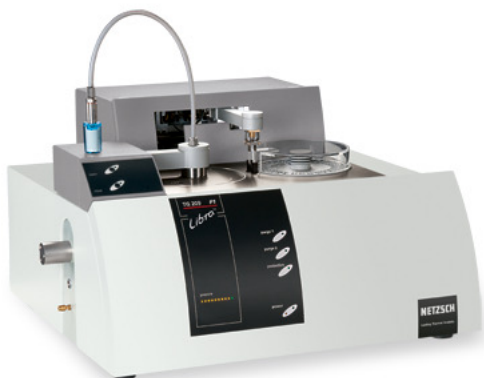

Badania zawartości napętniacza

Zastosowanie TGA:

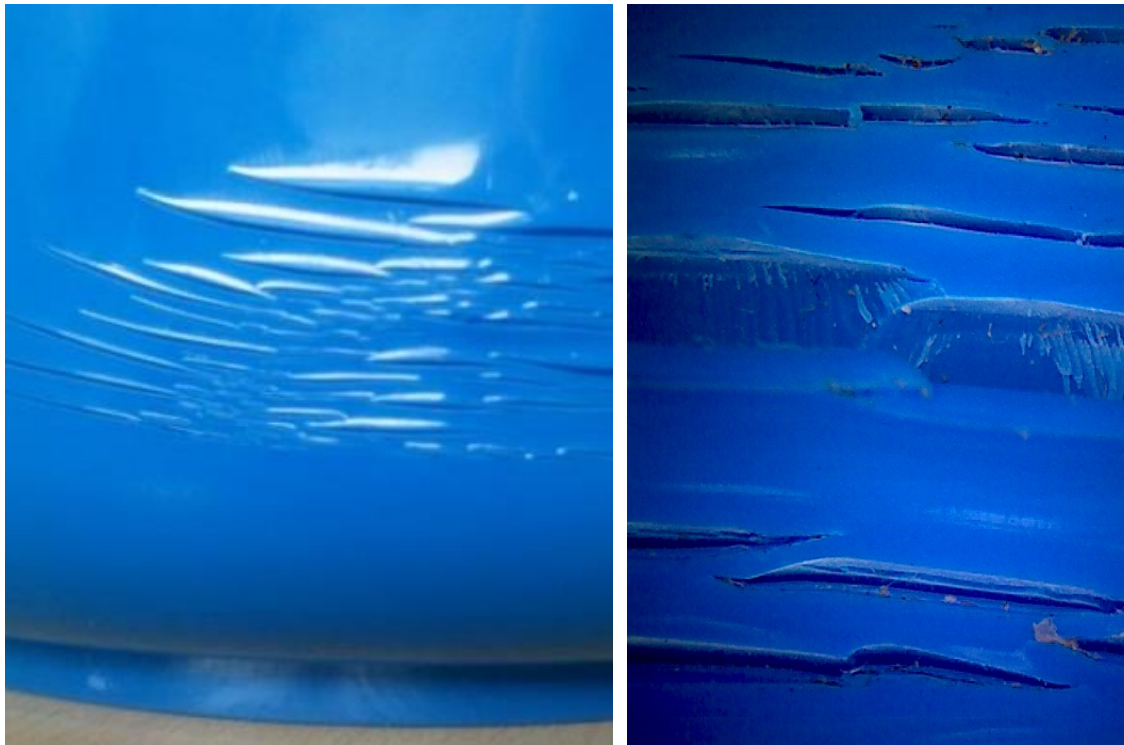
- Stabilność termiczna
- Zawartość procentowa części lotnych
- Zawartość procentowa plastyfikatorów
- Wpływ reaktywnych atmosfer na materiał
- Zawartość procentowa węgla i innych nieorganicznych wypełniaczy
- Proces degradacji

Patronat

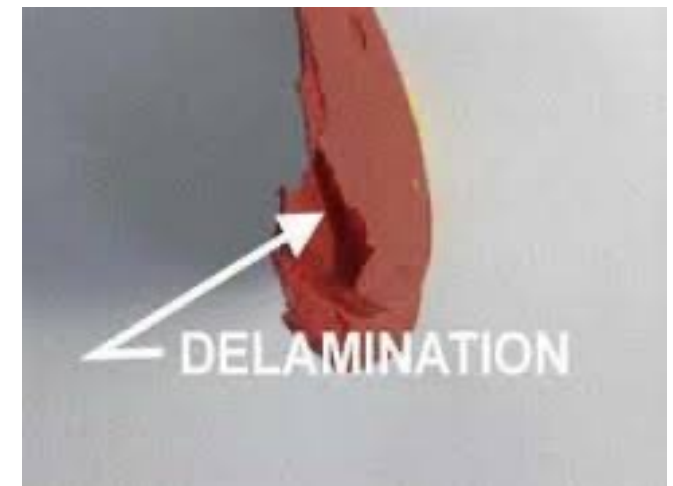
PIASTIGO

Rozwarstwianie i delaminacja a stosowanie przemiałów i regranulatów

Pęknięcia na powierzchni wypraski zaobserwowane po kilku miesiącach użytkowania

Naprężenia własne? A może problemy z homogenizacją?

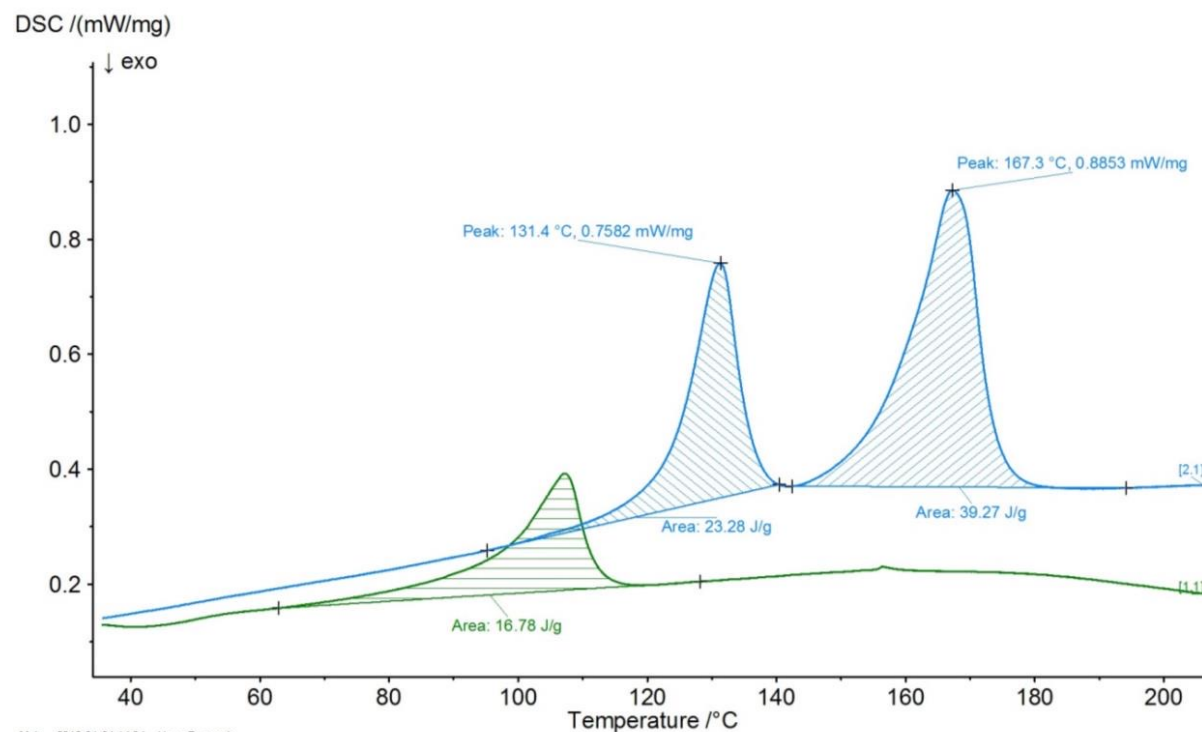
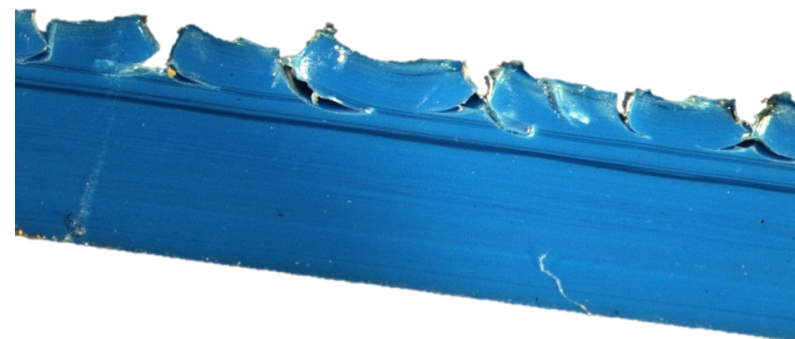
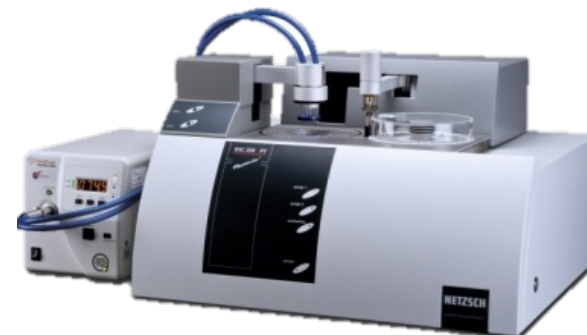
Problem może stanowić również stosowanie środków antyadhezyjnych (ułatwiających rozdzielanie) lub poślizgowych

Patronat

PIASTIGO

Rozwarstwianie i delaminacja a stosowanie przemiałów i regranulatów

Regranulat PP ... niestety z dużą domieszką HD-PE

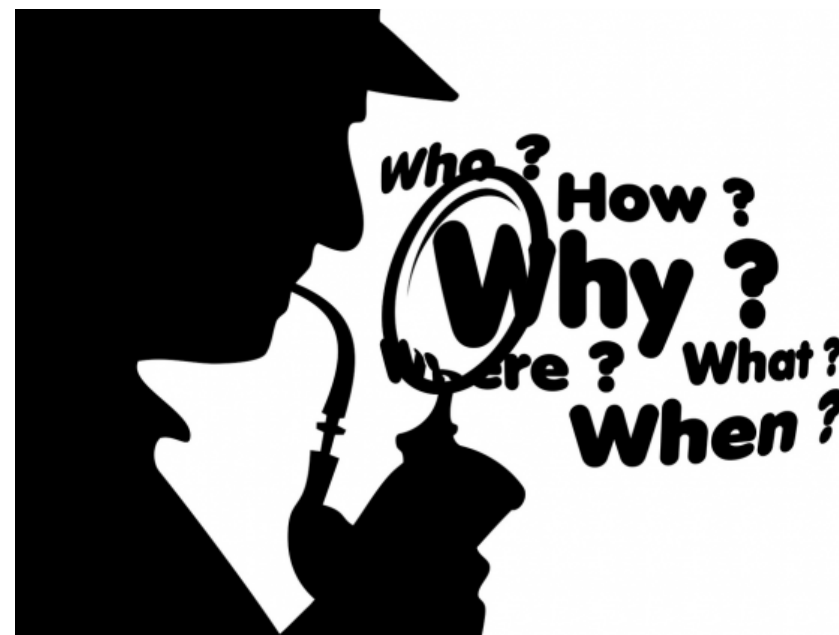
Main 2013-01-04 14:34 User: Przemek

Patronat

PIASTIGO

Podsumowanie

- **poznaj tworzywo**, które przetwarzasz (możliwości, ale i ograniczenia),
- zwróć **szczególną uwagę** na pracę z przemiałami i regranulatami,
- **ufaj, ale kontroluj - dotyczy** wszystkich etapów procesu,
- zanim zadzwonisz do dostawcy tworzywa czy maszyny sprawdź czy wszystko w procesie i jego przygotowaniu było zgodne ze sztuką przetwórstwa,
- obserwuj zmieniające się warunki na hali, ale i gwałtowne zmiany pogody,
- **nie idź utartymi rozwiązaniami**. To, że daną wadę usunąłeś jedną metodą wcale nie oznacza, że w innej wyprasce powstała z tego samego powodu,
- **notuj** proces dochodzenia do rozwiązania danej wady, może oszczędzisz wiele czasu i tworzywa w przyszłości,
- bądź dociekliwy i **ciągle zdobywaj wiedzę** bo praktykę już masz.

Zaproszenie na Studia podyplomowe

„Materiały i Technologie Przetwórstwa Tworzyw Sztucznych”

Co nas wyróżnia:

1. 2 semestry zajęć w soboty i niedzielę (do południa)
2. Mało chemii a duży nacisk na technologie
3. 25% zajęć z praktykami z przemysłu
4. Zajęcia w firmach produkcyjnych: **Maskpol, Grupa Azoty, Polimarky, 3A Composites Mobility, Prosperplast, Automotive Lighting, ClinicoMedical, TER Plastics, Granulat-BIS i inne**
5. Dużo zajęć laboratoryjnych i przy maszynach
6. Szkolenia z obsługi aparatury badawczej

**POLI
TECH
NIKA**

Politechnika
Częstochowska

KT
KATEDRA TECHNOLOGII
I AUTOMATYZACJI
POLITECHNIKA CZĘSTOCHOWSKA

Więcej informacji:
<http://www.ipp.pcz.pl>

Patronat

PIASTIGO

Dziękuję za uwagę

dr hab. inż. Przemysław Postawa, prof. PCz

Katedra Technologii i Automatykacji

Zespół Przetwórstwa Polimerów

Politechnika Częstochowska

przemyslaw.postawa@pcz.pl

Kom. 691 540 380